

ako kantor, vedúci bohoslužby, rečník a námestník rabína. Zaobstaráva teda každú rituálnu úlohu. Pri terajších mimoriadnych pomeroch námestníka by sme dostať nemohli, a taktó by bolo znemožnené každé náboženské účinkovanie. Z týchto dôvodov prosíme, ráčte menovanému ďalší pobyt v Rozhanovciach povoliť, alebo aspoň predĺžiť.

Rozhanovce, 27. nov. 1938

S úplnou úctou

Samuel Friedmann

Predseda náb. obce¹¹¹

Správnosť horejších údajov týmto potvrdzujem a odôvodnenú prosbu čo najvрейšie podporujem.

Prešov, 28. nov. 1938¹¹²

ŠOKA Prešov, fond Okresný úrad Prešov, kartón 16, 224/39.

Dokument 163.

Hlásenie OÚ z Prešova Krajskému úradu v Bratislave z 30. 1. 1939 o priebehu deportácií. Podľa hlásenia sa v mlyne pri Nižnom Olčvári zdržiavali dočasne Židia.

OKRESNÝ ÚRAD v Prešove.

Číslo: 224/1939 prez.-

Prešov, dňa 30. I. 1939.

Židovská otázka – pokyny,-

K číslu: 77581/38 prez.-

Dôverné.

Prezídium krajského úradu v Bratislave.

Vypovedaní, avšak Maďarskom neprevzatí židia shromaždili sa iba na hranici územia ponechaného Slovensku avšak do 1. januára 1939. dočasne prikázaného okresu trebišovskému. Pokiaľ z intervencií tunajšieho spolku Chevra Kadischa je známe, bola vtedy iba nepatrná časť židov pri mlyne v Nižnom Olčvári týmto spolkom opatrená a ďalej cez okres prepravená, takže v tunajšom okrese nebolo treba žiadneho opatrenia ku roztriedeniu, alebo k umiestneniu židov podľa tamojšieho obežníka. Aj jednotlivé vyhostení a prinavrátení židia precestovali nenápadne cez Prešov práve pre

¹¹¹ Pod dokumentom je pečiatka Ort.náb.obce Rozhanovce.

¹¹² Vedľa je pečiatka Ort. náb.obce v Prešove. Okresný náčelník listom z 30. 11. 1938 povolil pobyt do 29. 12. 1938. ŠOKA Prešov, fond Okresný úrad Prešov, 4614/38 prez.

prísnu kontrolu Hlinkovej gardy a v obave, že s nimi bude naložené podľa výstrahy tunajším odsunutým židom dňa 5. novembra 1938 danej.-

Ináč zostaly v tun. správnom obvode iba rodiny, ktorým po individuálnom prísnom vyšetroaní bola výnimočne a to vo smysle tamojších smerníc predložená lehota k cestovaniu, aby takto bol získaný čas ku konečnému rozhodnutiu podľa zákonitej úpravy.

Od 1. 1. 1939, účinkuje v obvode okresného sídla polic. riaditeľstvo, ktoré pripravuje ďalšie opatrenia za spolupráce s četníctvom príslušných obvodov, o stave tohoto pokračovania bude podaná ďalšia správa v druhej polovici februára.

Okresný náčelník.
(nečitateľný podpis)

SNA, fond Krajinský úrad – Prezídium, kartón 309, 69987/38.

Dokument 164

Úradný záznam telefonického rozhovoru z okresu Púchov s Karolom Klínovským z Prezídia krajinského úradu z 5. 11. 1938, v ktorom sú inštrukcie ako postupovať pri deportáciách.

Úradný záznam.

Dr. Michal Beňo, komisár polit. správy vyžiadal si telefonickú informáciu u hl. komisára Dr. Karola Klínovského na prezídiu krajinského úradu štát. bezpečnost. odd. ohľadom toho, či nariadenie Slovenskej vlády ohľadom vykázania židov do domovských obcí vzťahuje sa aj na židov, ktorí majú domovskú obec v terajšom území ČSR a či sa to vzťahuje aj na štát. obvod. lekárov a štátnych zamestnancov, ako aj ohľadom toho, či vo výmere vykazovacom možno sa odvolať na nariadenie p. predsedu vlády Slovenskej.

Hl. komisár Dr. Karol Klínovský telefonicky sdělil, že horejšie nariadenie vzťahuje sa na všetkých židov i tých, ktorí majú domovskú príslušnosť v terajšom území ČSR republiky a že všetci musia byť vykázani do svojich domovských obcí. U štátnych obvodných lekárov a štát. zamestnan. vôbec aby boli učinené výnimky.

Vo výmere má sa okr. úrad odvolať na nariadenie Slovenskej vlády.

Telefonicky dotaz horejšieho sdelenia stal sa 5. XI. 1938 o 10. hod. 30. min.

(nečitateľný podpis)
komisár polit. správy

ŠOKA Považská Bystrica, fond Okresný úrad Púchov, kartón 77, 1268/38 prez.